

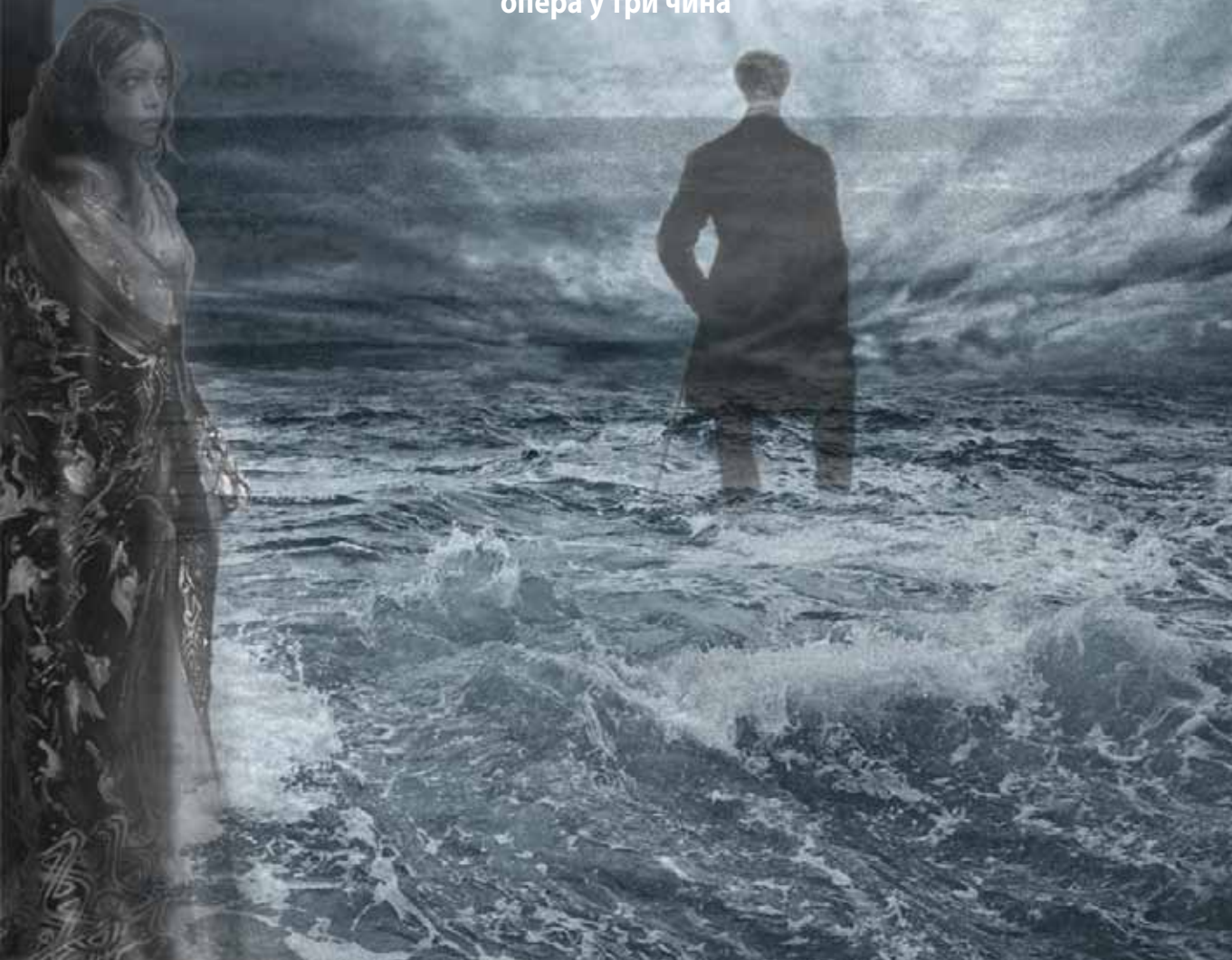
ЃУЗЕПЕ ВЕРДИ

200 година од рођења

СИМОН БОКАНЕГРА

(Giuseppe Verdi: Simone Voccanegra)

опера у три чина

Ѓузепе Верди – 200 година од рођења

СИМОН БОКАНЕГРА

(Giuseppe Verdi: *Simone Voccanegra*)

Опера у шри чина с ѿролоом

Либрето: Франческо Марија Пјаве, према истоименој драми Антонија Гарсије Гутјереса

Диригент: **АЛЕКСАНДАР КОЈИЋ**

Редитељ: **КАТЕРИНА ПАНТИ ЛИБЕРОВИЧИ** (Caterina Panti Liberovici), Италија

Сценограф: **СЕРЋО МАРИОТИ** (Sergio Mariotti), Италија

Костимограф: **КРИСТИНА АЧЕТИ** (Cristina Aceti), Италија

Хор припремила: **ВЕСНА КЕСИЋ КРСМАНОВИЋ**

Улоге:

Симон Бојанејра, ѿлебејац, дужд Ѓенове **ВАСА СТАЈКИЋ / ДРАГУТИН МАТИЋ**, к.г.

Марија Боканејра, њејова кћи, ограсла ѿод именов

Амелија Грималди **ДАНИЈЕЛА ЈОВАНОВИЋ / ВЕРИЦА ПЕЈИЋ**

Јакојо Фијеско, ѿајрициј, њен геда **БРАНИСЛАВ ЈАТИЋ / ГОРАН КРНЕТА**

Габриеле Агорно, млади ѿајрициј .. **АЛЕКСАНДАР САША ПЕТРОВИЋ / БРАНИСЛАВ ЦВИЈИЋ**

Паоло Албијани, канцелар **НЕБОЈША БАБИЋ / ЖЕЉКО Р. АНДРИЋ**

Пјејиро, сенатор **ИВАН ДАЈИЋ / ГОРАН КРНЕТА**

Кайејан **ИГОР КСИОНЖИК / БРАНИСЛАВ ЦВИЈИЋ**

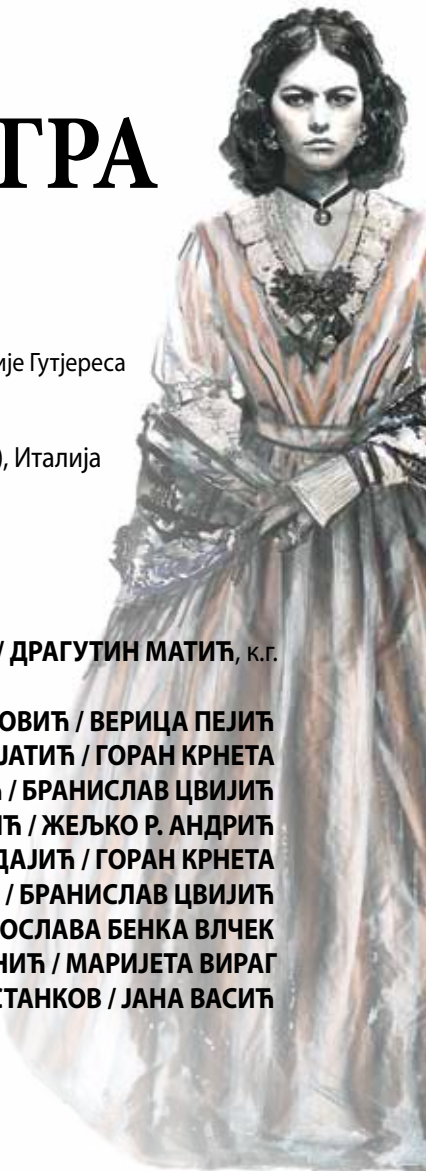
Амелијина ѿрајиља **ЈАРОСЛАВА БЕНКА ВЛЧЕК**

Маријин дух **СОФИЈА СТАНИЋ / МАРИЈЕТА ВИРАГ**

Марија, девојчица **НЕВЕНА СТАНКОВ / ЈАНА ВАСИЋ**

Војници, ѿрајани Ѓенове, савејници, морнари, занатлије, рибари – Хор

ОРКЕСТАР И ХОР СНП-а

*Место и време радње: Ђенова, од 1339. до 1363. године
Прво извођење: Венеција, театар „Ла Фениче“, 12. марта 1857.
Конечна верзија: Милано, театар „Ла Скала“, 24. марта 1881.
Прво извођење у Српском народном позоришту: 20. јуна 1967.*

Асистент редитеља: Катарина Матеовић Тасић
Асистенти сценографа: Ањезе Белато (Agnese Bellato), Италија и Нада Даниловац
Асистент костимографа: Снежана Хорват
Либрето превео и прилагодио за титл: Иван Свирчевић
Концертмајстор: Сергеј Шаповалов / Владимир Ђуковић
Корепетитори: Данијела Ходоба Леш, Страхинја Ђокић

Суфлери: Боженка Очовај, Милана Цап
Инспцијенти: Дејан Теодоровић, Тања Цвијић
Мајстор светла: Младен Букарица
Преводиоци с италијанског: Јелена Лагатор, Јелена Бадовинац и Зоран Маровић

Директор Опере: Александар Којић
Оперативни директор: Ладо Леш
Секретар Опере: Емилија Билић

Премијера: 12. децембра 2013, сцена „Јован Ђорђевић“ 19.00
Представа траје: око три сата с једном паузом.

Декор, костими и остала сценска опрема израђени у радионицама Српског народног позоришта.

ЂУЗЕПЕ ВЕРДИ

(Giuseppe Verdi, Ронколе, 10. октобар 1813 – Милано, 27. јануар 1901).

Породица му је била скромног порекла, али његов таленат је брзо открио један породични пријатељ, Антонио Бареци, који га је прво одвео да учи код диригента оркестра у Бусету, а затим га је послао на усавршавање у Милано. Али, Вердија нису примили на Конзерваторијум, и он се обратио једном приватном учитељу, Винченцу Лавињи, с којим је продубио своје знање о италијанској и немачкој музици. Убрзо су га позвали у Бусето за диригента оркестра, тамо се оженио Маргеритом, кћерком свога добротинитеља. Године 1838. вратио се у Милано где је његова прва опера, *Оберто, гроф од Сан Бонифација* (*Oberto, Conte di San Bonifacio*, Скала) доживела приличан успех, али је његово следеће дело, комична опера *Један дан краљевања* или *Лажни Станислав* (*Un giorno di regno* или *Il finto Stanislao*, Скала, 1840), доживела потпун неуспех. То је био најтужнији период у Вердијевом животу. Био је разочаран због неразумевања публике и измучен тешким породичним несрећама: прераном смрћу жене и двоје деце. Из депресије га је извукао либрето *Набука*, за који је с одушевљењем написао музику и који је постигао велики успех у Скали, 1842. Цензура је запазила политичку тежину Вердијеве идеје у тој опери, где је индивидуална драма била представљена у много ширем контексту колективне драме, а следећа опера, по Гросијевом роману, *Ломбарђани у првом крсташком рату* (*I Lombardi alla prima crociata*, Скала, 1843), пала је у немилост цензора. То су биле године грозничавог рада, како би постигао коначно признање: између 1844. и 1850, Верди је компоновао оперу *Ернани*, по роману Виктора Игоа (Венеција, 1844), по Бајрону *Два Фоскара* (*I due Foscari*, Рим, 1844), по Шилеру *Јованку Орлеанку* (*Giovanna d Arco*, Милано, 1845), *Алзира*, по Волтеру (Напуљ, 1845), *Ајџила* (Венеција, 1846), *Мајбеш*, по Шекспиру (*Macbeth*, Фиренца, 1847), *Разбојнике* по Шилеру (*I masnadieri*, Лондон, 1847), *Гусар* по Бајрону (*Il corsaro*, Трст, 1848), *Биџка код Лењана* по Гверацију (*La battaglia di Legnano*, Рим, 1849), *Лујза Милер* по Шилеру (*Luisa Miller*, Напуљ, 1849), *Стифелио* (*Stiffelio*, Трст, 1850). Као већ богат човек, живео је с певачицом Ђузепином Стрепони с којом се венчао 1859, на имању Сант Агата, које је купио у близини родног села, и на којем је саградио лепу вилу. Ту се посветио компоновању својих великих ремек-дела:

Ријолето (*Rigoletto*, Венеција, 1851), *Трубагур* (*Il trovatore*, Рим, 1853), *Травијата* (*La traviata*, Венеција, 1853). То је време његове највеће славе. Отада ће Верди све мање компоновати, и то готово увек по наруџбини. За париску Оперу написао је *Сицилијанско вечерње* (*I vespri siciliani*, 1855), за Фениче у Венецији *Симон Боканеира* (1857), за Рим *Бал њод маскама* (*Un ballo in maschera*, 1859), који је имао проблема са цензуром, за Петроград *Моћ судбине* (*La forza del destino*, 1862), опет за Париз *Дон Карло* (*Don Carlos*, 1867). Кавур је, у име уједињене Италије, захтевао да он буде члан првог парламента. У политици је Верди био десничарски либерал, а његов опрезни конзерватизам осећао се и у музичком животу, у његовом супротстављању симфонијској музици и Вагнеровој уметности. Поводом отварања Суецког канала, Исмаил-паша га је позвао да напише *Аугу* (Каиро, 1871), и он јој се посветио с посебним одушевљењем, сматрајући је својим последњим оперским делом. Године 1874, дубоко потресен Манцонијевом смрћу, написао је *Мису реквијем* (*Messa da requiem*). Његов издавач, Рикорди, и Ариго Боито, убедили су га да се врати опери, и 5. фебруара 1887. Скала је тријумфално поздравила његов нови растанак са сценом, *Ојело*, који још једном није морао да буде и коначни растанак. Наваљивања Боита и Рикордија натерала су већ осамдесетогодишњег Вердија да се други пут окуша у једној комичној опери. *Фалсџаф* (Скала, 1893) постигао је срдачан и дирљив успех, али није био схваћен, јер се много разликовао од оног Вердија којег је публика познавала и волела.

Надживео је све своје савременике с којима се надметао или их је волео, Доницетија, Меркандантеа, Росинија, Вагнера, своје две жене, и свој век. Последње године провео је посвећен црквеној музици: написао је *Те Деум* (1896) и *Сџабати Мајџер* (1897), односно бавећи се домом за старе музичаре који је дао да се сагради у Милану.

/Водич кроз ојеру, приредио Ђоакино Ланца Томази/

Вердијеве опере до сада изведене на сцени Српског народног позоришта:

Трубагур, Травијата, Ријолето, Бал њод маскама, Ауга, Ојело, Дон Карлос, Набуко, Симон Боканеира, Моћ судбине, Мајбеи.

СИМОН БОКАНЕГРА

Симон Боканеџра, дело са два лица, како га је дефинисао музиколог Масимо Мила, има своје посебно место у великом опусу Вердијевог стваралаштва. Пажљивим проучавањем конструкције овог дела у њему откривамо богату и романтичну фузију два различита момента у Вердијевом стваралачком развоју, који је, у целини узевши, био уједначен и конзистентан. Верди је увек био расположен за нов живот, ново надахнуће, увек спреман да се отисне у будућност, а да се притом никад није одрекао својих ранијих ставова, јер му је циљ био да их што боље разјасни и усаврши. Двадесет пет година раздваја два момента одлучујућа за наставак рада на опери *Симон Боканеџра*. Године 1856. Верди је компоновао прву верзију ове опере за театар Ла Фениче у Венецији, а 1881. опера је прерађена уз корисну, мада не и пресудну сарадњу композитора Арига Боита и са огромним успехом представљена је јавности у миланској Скали. За ових 25 година десио се читав низ догађаја који ће припремити пут за новог *Симона*, модерног, сложеног, ослобођеног сваког заводљивог маниризма који ће се налазити између чудесне политичке интуитивности *Дон Карлоса* и суптилне интима трагичности *Оџела*. /.../

У суштини, Верди је хрлио у будућност прецизним, промишљеним корацима, уносећи иновације према свом нахођењу, али је то чинио у пуној изолацији, пркосећи свакој културној или географској класификацији, широј од оне, једне једине, којој припада само он. Ти драгоцене наговештаји на које наилазимо већ у првом, несрећном издању опере *Симон Боканеџра*, које бисмо могли назвати потенцијалом оперске будућности, у потпуности оправдавају Вердијева хтења и његову свесну самоизолацију која је трајала до 1880. године, када је композитор, у својој пуној зрелости, узео у руке прашњаву партитуру и прерадио је на генијалан начин, уклањајући сваку неизвесност и елиминишући сваку сумњу у аутентичност овог ремек-дела.

Недељко Грба, *Бисери ојерске ризнице*, Београд 2001

АЛЕКСАНДАР КОЈИЋ

Рођен у Новом Саду. После завршених основних и специјалистичких студија дириговања, на Факултету музичке уметности у Београду, усавршавао се на неколико различитих мајсторских курсева: Београд (проф. Урош Лајовиц), Беч (Wien) Universität für Musik und darstellende Kunst (проф. Марк Стрингер), Мајнц (Meinz) – курсеви из хорског дириговања (проф. Erwin Ortner и Frieder Bernius), Утрехт (Utrecht) – курсеви

из хорског дириговања (проф. Timothy Brown), као и на радионицама за стару музику (Helmuth Rilling - Mainz и Ton Koopman – Utrecht). Након повратка у Србију сарађује с камерним оркестром *Camerata academica* из Новог Сада и бива ангажован као диригент Омладинског симфонијског оркестра Средње музичке школе „Исидор Бајић“. Убрзо добија позив за место диригента у Опери Српског народног позоришта (СНП) у Новом Саду.

Поред стандардног оперског репертоара, доказао се и на пољу модерне опере. Извођење опере *Милева*, савремене композиторке Александре Вребалов, награђено је Годишњом наградом СНП-а за најбољу оперску представу у 2012. години. Француска телевизија ARTE снимила је извођење и емитовала га шест месеци, након чега је *Милева* ушла у првих 15 светских продукција које је ова телевизија снимала током 2012.

У протеклих неколико година Којић је гостовао у Хрватском народном казалишту (ХНК) у Загребу и ХНК Ивана пл. Зајца Ријека (Хрватска), Сегединској опери (Мађарска), Театру Опере и Балета у Краснојарску (Русија).

Оперски репертоар: Верди (*Травијата*, *Трубадур*, *Аида*, *Симон Боканеира*, *Набуко*, *Ријолејо*) Пучини (*Тоска*, *Боеми*), Чајковски (*Ликова дама*, *Евџеније Оњегин*), Моцарт (*Дон Ђовани*), Доницети (*Љубавни највишац*, *Позоришне зјоде и незјоде*), Росини (*Севилски берберин*), Калман (*Кнегиња чардаша*), Бритн (камерна опера *Окрејтај завршња*).

За оперу *Ликова дама*, Чајковског, награђен је Годишњом наградом СНП-а за 2012. годину. Од августа 2012. директор је Опере Српског народног позоришта.

РЕЧ ДИРИГЕНТА

Симон Боканеѐра – 46 година после

Опера *Симон Боканеѐра* спада у ретке оперске наслове инспирисане животом историјских личности. Прича о средњовековном, ђеновском дужду Симону Боканегри и његовој карактеристичној владавини, заокупљала је Вердијеву пажњу више од 20 година. Боканегра, гусар у служби републике Ђенове, први је владар у историји те републике изабран из народа. Такав гест изазвао је револт угледних грађанских породица Фијеско, Адорно и Грималди које су се годинама смењивале на ђеновском трону. Његово умеће владања, те покушај помирења двеју завађених република, Венеције и Ђенове, остаје до данас јединствен пример очувања реда међу политичким неистомишљеницима, завађеним око трговачких интереса и превласти на мору.

Прва верзија опере, настала 1857, није имала успех код публике. Сам Верди је, такође, био свестан слабости своје нове опере, па је одлучио да је остави по страни. Уследили су велики успеси са насловима које је потом написао: *Бал њод маскама*, *Моћ судбине*, *Мајбелѝ* (финална верзија), *Дон Карло* и *Ауга*. Пуних десет година након великог успеха с опером *Ауга* (1871), Верди се поново враћа опери *Симон Боканеѐра*. У раду на новој верзији, кључну улогу имао је Вердијев пријатељ и сарадник Ариго Боито. Будући и сам добар композитор и либретиста, Боито је попуно изменио већ постојећи либрето. Преуредио је редослед свих сцена, написао Пролог и додао првом чину кључну сцену „У сали Великој већа“.

Нова верзија је с великим успехом премијерно изведена 1881. године у Милану.

Опера *Симон Боканеѐра* је прво дело Вердијевог позног стваралачког периода. Након ове, уследиле су његове две последње опере *Ошело* и *Фалсѝаф*.

Боканеѐра представља резултат великог композиторског и животног искуства Ђузепе Вердија. Његова снажна инспирација, уједно и вечна лична патња везана за однос оца и ћерке (Верди је изгубио две ћерке) и овде се, као и у *Ријолеѝу* и *Травијатѝи*, поставља као један од кључних елемената драмског тока.

На сцени Српског народног позоришта, опера *Симон Боканеѐра* изведена је једини пут 1967. године. Пуних 46 година након првог новосадског извођења, а у години Вердијевог јубилеја, ово дело почиње свој нови живот на новосадској оперској сцени.

КАТЕРИНА ПАНТИ ЛИБЕРОВИЧИ (Caterina Panti Liberovici)

Рођена у Торину, где је дипломирала при школи Театра Стабиле, као и на Музичкој академији конзерваторијума „Ћузепе Верди“ (теорија и солфеђо). На истом конзерваторијуму студирала је кларинет и певање.

Од 1997. до 2013. режирала 24 опере, од којих издвајамо:
L'ambizione delusa Л. Леа (Festival della Valle d'Itria, Мартина

Франка, 2013), *Luci mie traditrici* С. Шаринија (Москва, 2012), *Прилика сивара лојова, или замењени кофери* Ћ. Росинија (Монтепулђано, 2011), *Крунисање Појеје* К. Монтевердија (Норвешка, 2011), *Севиљски берберин* Ћ. Паизиела (Монтепулђано, 2009), *Свилене лесџвице* Ћ. Росинија (Потсдам, 2007), *Il Festino* А. Банкјерија (Женева, 2007), *Боеми* Ћ. Пучинија (Српско народно позориште, Нови Сад, 2007), *Il piccolo spazzacattino* Б. Бритна (Ђенова, 2007), *Ријолејо* Ћ. Вердија (Терамо, 2005), *Андре Шеније* У. Ћордана (Бергамо, 2004), *Позоришне зјоге и незјоге* Г. Доницетија (Загреб, 2003), *Кајулеји и Монџеки* В. Белинија (Загреб, 2002), *Месечарка* В. Белинија (Осијек, 2002), *Тајни брак* Д. Чимарозе (Осијек, 2001), *Chi dell'altrui si veste presto si spoglia* Д. Чимарозе (Милано, 2000), *Анонимно џисмо* Г. Доницетија (Милано 1997) и друге.

Учествовала је у обновама продукција позоришта Сан Карло у Напуљу (*Боеми* Ћ. Пучинија, 2000), Бољшог театра у Москви (*Фалсџаф* Ћ. Вердија, 2005), фестивала „Моцарт“ у Коруњи (*Фијарова женибга*, 2008) и театра „Верди“ у Трсту (*Ласџавица* Ћ. Пучинија, 2008).

Као асистент режије радила је дванаест година у континуитету у миланској Скали, с највећим светским редитељима, и четири године у Опери Франкфурт.

РЕЧ РЕДИТЕЉА

Валови једне судбине

Симон је гусар.

Човек коме је дата судбина слободе. Слободе да се не сукобљава, да не пада у окршаје, слободе од злопамћења, од озлојеђености. Слободе у којој се олујно море, из којег он потиче, претаче у галаксију, станиште вечности.

Симон је лишен очинства, пометен нестанком мале Марије; лишен права да буде син, осуђен непопустљивошћу оца Фијеска; отето му је право да буде човек, уклет смрћу своје вољене Марије. Симон кога збивања нагнају да буде само дужд.

Симон који сопствени бол претвори у мисионарски живот, а под нагоном своје судбине, да би извидео сваки лом у животу друштвеном и политичком.

Али Симонов живот је море, море чији валови отимају и дарују, истовремено окрутни и великодушни.

Валови односе жену, а враћају кћер.

Валови не допуштају Симону да оствари свој животни пут, али валови дају Симону могућност да га оствари у следећем покољењу.

Фијеско – први и последњи апсолутни отац у причи – лечи свој унутарњи лом превазишавши непомирљивост, спознавши опрост.

Габријеле – љубавник, револуционар, нови гусар – крунише своју љубав и ступа у зрели део живота, испуњен, и наследивши титулу дужда.

Марија, вољена од стране Симона, због њега и умрла, кћи је и мајка истовремено, сама себи и мати и кћер. Жена је коју је море однело и море вратило преко новог покољења.

Марија у себи спаја и умрлу жену и несталу девојчицу, издигавши се из мора као страствена, као срчана, као борбена, као млада љубавница: кроз њу, сачињену од валова времена, протиче и Симонова судба.

Симон, који зна да се избори са олујом генерацијског јаза, поклекне пред остварењем своје личне среће. Поклекне, али успева да, кроз животни век који му је дат, поврати смисао породице која је њему, пак, измакла. Уједини једну породицу којој, међутим, не може да припада.

Завешта онима који остају могућност – њему увек ускраћивану – да буду срећни.

Завешта и креће у потрагу, а преко метафоричке смрти, за слободним миром у галаксији вечности.

СЕРЏО МАРИОТИ (Sergio Mariotti)

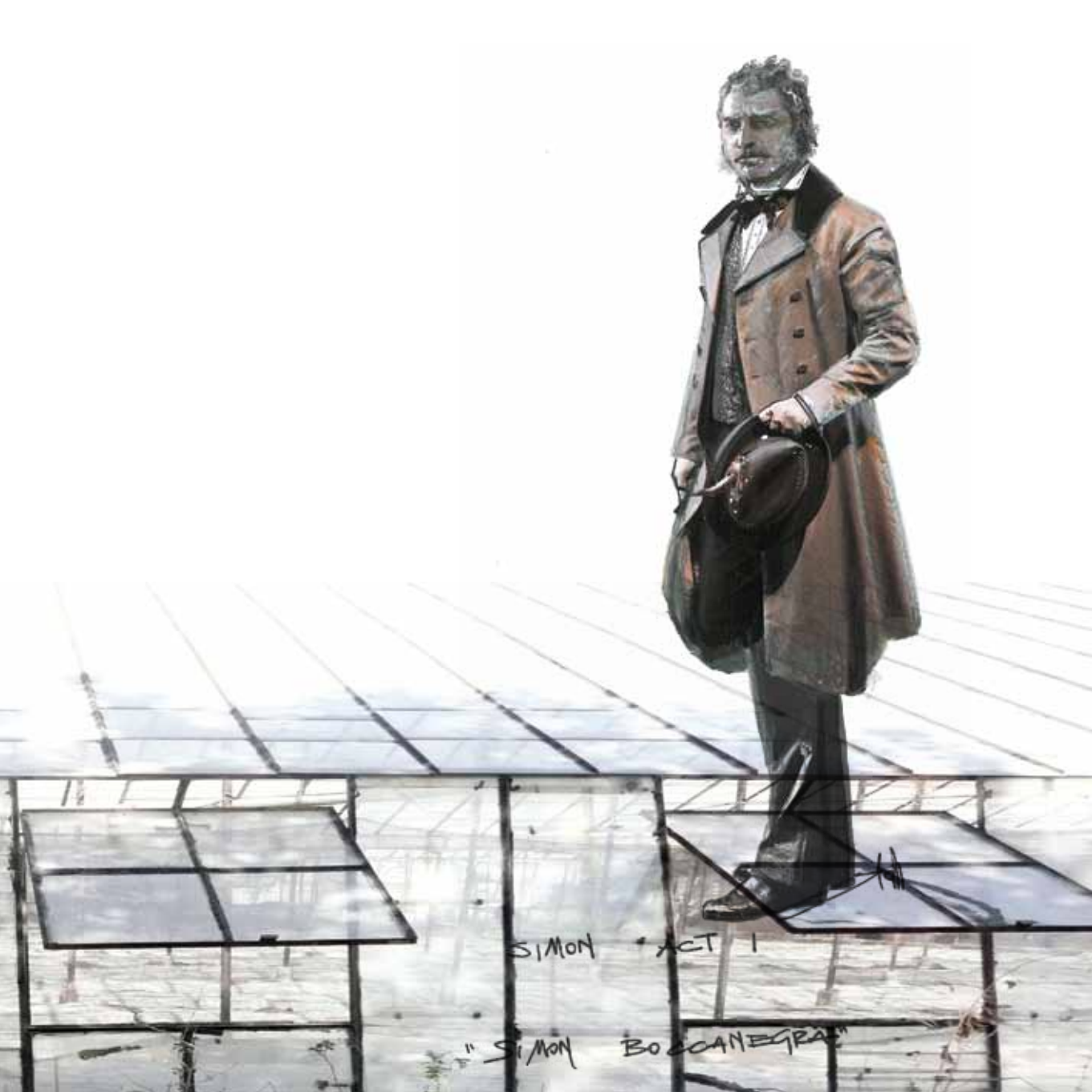

Рођен у Милану 1973. године. Дипломирао је сценографију на Академији лепих уметности у Брери (Belle Arti di Brera). Похађао је двогодишње специјалистичке студије сценографије и костимографије Миланске скале (Teatro alla Scala, Milano). Прва професионална искуства стиче у Театру Пиколо у Милану (Piccolo Teatro, Milano) у сарадњи са сликаром Фулвијом Ланцом. Своју прву продукцију као сценограф и костимограф остварује 1999. у Театру Алигијери у Равени (Teatro Alighieri, Ravenna). Године 2007. упознаје редитељку Катерину Панти Либеровичи, с којом сарађује на многим представама. Прво заједничко остварење је опера *Боemi* Ћ. Пучинија 2007, у Српском народном позоришту у Новом Саду. Затим следе *La scala di seta* Ћ. Росинија (Teatro di Corte del Neues Palais, Потсдам, 2008), *Севиљски берберин* Ћ. Паизиела 2009. и *Прилика сивара лојова, или замењени кофери* Ћ. Росинија 2011. (Монтепулђано, Италија), *L'ambizione delusa* Л. Леа (Festival della Valle d'Itria, Мартина Франка, 2013). Од 1999. ради као сценограф у Миланској скали. Опера *Симон Боканеира* Ћ. Вердија његова је друга продукција у Српском народном позоришту у Новом Саду.

КРИСТИНА АЧЕТИ (Cristina Aceti)

Рођена у Бергаму 1976. године. Године 1994. дипломирала на Лицеју сценских уметности (*Liceo Artistico Statale*), а 1999. године на Академији лепих уметности у Брери (*Belle Arti di Brera*). Похађала специјалистичке студије фотографије и технике сценских уметности, као и курсеве за технике конзервације старих материјала. Прва искуства у позоришној сценографији стиче 1998. године радећи костиме за оперу *Чаробна фрула* В. А. Моцарта. Након тога следи плодна каријера током које ради, самостално или тимски, на изради костима и сценографије за бројне опере: *Ана Болен и Лучија од Ламермура* Г. Доницетија, *Служавка јосифоварица* Ћ. Б. Перголезија, *Кавалерија русијикана* П. Маскањија, *Ријолејџо* Ћ. Вердија, *Евђеније Оњејин* А. Пушкина, и друге. Године 2008. упознаје Уга де Ану, с којим започиње активну сарадњу која траје и данас. Међу последњим значајнијим продукцијама за које је радила костиме су: *Боеми* Ћ. Пучинија (Teatro Colon, Буенос Ајрес, 2010), *Сенсо* М. Тутина, (Teatro Massimo Vittorio Emanuele, Палермо, 2011), *Борис Годунов* М. Мусоргског (Teatro Municipal, Сантјаго де Чиле, 2011), *Бал њод маскама* Ћ. Вердија (National Center for the Performing Arts, Пекинг, 2012), *Ријенци* Р. Вагнера (Teatro dell'Opera, Рим), *Мадам Бајшерфлај* Ћ. Пучинија (Одеон *Herodion Atticus*, Акропољ, Атина), *Ауга* Ћ. Вердија (Бугарски национални театар опере и балета, Софија, 2013). *Симон Боканејра* је њена друга продукција у Српском народном позоришту. Године 2007. урадила је костиме за оперу *Боеми*, с истом ауторском екипом.

SIMON ACT 1

"SIMON BOCCANEGRA"

САДРЖАЈ

ПРОЛОГ

Прилично дуг пролог (обично се игра као одвојен чин) одвија се на главном Ђеновском тргу почетком XIV или XV века. (У либрету се говори о XV веку, но ипак, историја сведочи да се избор Симона Боканегре, првог дужда Ђенове, одиграо 1339. године). Ђенова је у то време била република, и опера почиње разговором два политичка делатника, Паола и Пјетра, о њиховим проблемима. Они су представници – према данашњим схватањима – демократске политичке струје, гибелина, и баве се питањем ко ће постати дужд, односно главар овог града-државе. Брзо долазе до сагласја да то буде Симон Боканегра. У том тренутку он је веома популаран и поштован (избавио је град од најезде пирата који су долазили са афричке обале Средоземног мора). Уто се појављује и сам Симон. Паоло му обећава да ће, још колико ујутру, постати дужд. Симон се трза на ове речи. Он уопште не жели власт, већ да се ожени Маријом, с којом је у тајној љубавној вези. Али, Паоло успева да га брзо наговори да промени позицију.

Марија је кћи патриција Јакопа Фијеска. Уколико би Симон био изабран за дужда стекао би титулу војводе, и Фијеско не би више могао бранити кћери да се уда за Симона. Када је договор са Симоном постигнут, Паоло и Пјетро сакупљају своје присталице. Њихови политички аргументи носе лични карактер, али ипак производе неопходан утисак. Они окрећу народ против Фијеска, Симоновог супарника испред партије гуелфа, додајући да овај тајно држи у својој палати једну заточену лепотицу. То дефинитивно убеђује народ да ће Симон бити бољи дужд, и сви се разилазе у великом узбуђењу. Али Фијеско, патрициј и гуелф, никако није злочинац. Жена за коју је чаршија говорила да је код њега у заточеништву заправо је његова кћи Марија, Симонова љубавница. Она је управо умрла, убрзо након порођаја. У широко познатој арији „Il lacerato spirito“ („Измучени дух“) Фијеско прича о свом болу. За то време хор иза сцене пева „Miserere“.

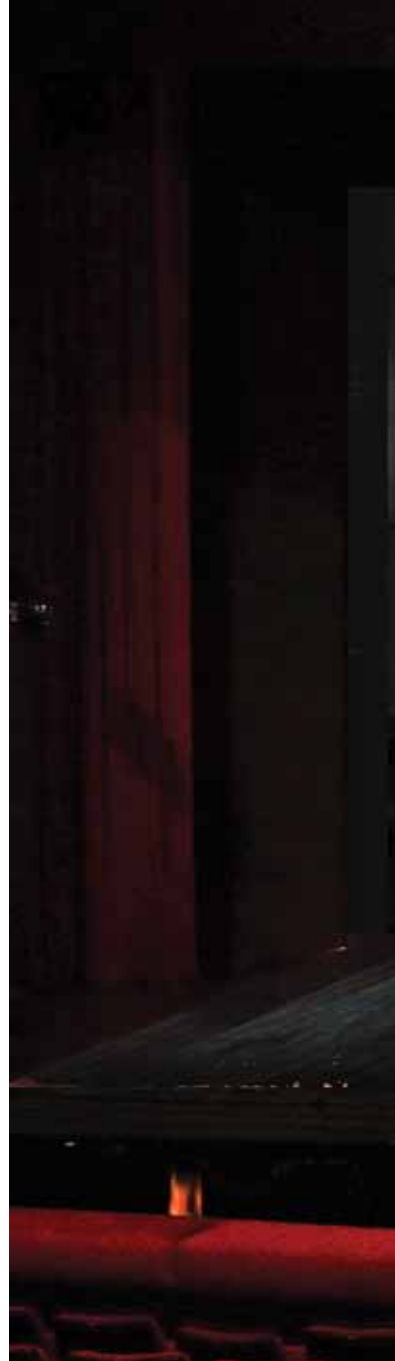
Симон, отац Маријиног детета, труди се да оствари пријатељство са Фијеском. Он тражи његов опроштај, и чак му нуди свој живот, али Фијеско не жели да буде убица и обећава Симону свој опроштај, уколико му преда унуку. Симон није у стању да то учини и открива Фијеску да је жена, којој је било поверено дете, нађена мртва, а дете је отето. Фијеско, ништа не говорећи Симону о Маријиној смрти, гордо и надмено му окреће леђа и напушта свог политичког противника. Симон ипак улази у дворца, али се већ за који тренутак враћа: тамо је затекао мртво тело своје вољене Марије.

У том тренутку народ нахрупи на трг пред дворцем и ликује због избора Симона за дужда. Пролог се завршава њиховим узвицима „Живео Симон!“, које он дочекује сломљеног срца.

ПРВИ ЧИН

Сцена прва

Протекле су двадесет четири године. Симон Боканегра је још увек дужд у Ђенови. Његова кћи живи у дому давнашњег непријатеља, Фијеска, али ни он, ни Симон, па ни сама девојка, немају представу ко је она у ствари. Девојка расте под именом Амелија. Чин почиње њеним ишчекивањем доласка њеног драгог, Габриела Адорна, младог патриција из партије која не подржава Симона. Загледана у пучину, она пева арију у којој изражава нестрпљење поводом Габриеловог повратка. Далеко иза сцене зачује се Габриелова узвратна љубавна песма: то се његов брод приближава обалама Ђенове. Ускоро, они се налазе у страсном загрљају. Ипак, на њихов однос пала је сенка. Амелија не одобрава заверу коју је против Симона покренуо Габриел. „Метеж, који сејеш, изнеће те на стуб срама. Ноћима гледам како се вртом шуњају тајанствене фигуре, виђам тебе и монаха Андреа, у чијим очима пламти љута мржња, виђам дворјане и војнике...“, - говори му Амелија. Њихов разговор прекида Пјетро, који најављује долазак дужда. Амелија у журбано објашњава како дужд намерава да је испроси за једног од својих фаворита и моли Габриела да предузме нешто, како би спречио тај брак. Пре доласка дужда појављује се стари Фијеско (који се, да би сакрио свој прави идентитет, крије под именом монаха Андрее). Он исприча Габриелу како је Амелија плебејског рода и није права него усвојена кћер грофице Грималди. Тај моменат нема значаја за ватрено заљубљеног Габриела, и тада његов заштитник – у дуету који плени дубоко религиозном мелодиком – благосиља њихову везу. Појављује се дужд. Циљ његове посете је да обезбеди заруке Амелије и Паола, човека који му је некада помогао да постане дужд, а који је сада његов главни саветник. Али током дугог и дирљивог дуета, где му Амелија открива своју животну причу, обома постаје јасно да је она његова давно изгубљена кћи. Тада дужд мења своју одлуку: она не мора да пође за Паола, пошто не воли њега, него неког другог. Симон, међутим, у том тренутку још не зна да њен изабраник, према коме је испољио благонаклоност, није нико други него његов заклето непријатељ, Габриеле Адорно.

Сцена друга

Између прве и друге сцене одиграло се неколико важних догађаја. Прво – његов дволични саветник Паоло сазнао је да Симон више не подржава његов брак са Амелијом. Друго – он је са својим присталицама покушао отмицу Амелије. И треће – овај покушај осујетио је Габриеле, убивши притом једног од његових људи. Габриеле је убеђен да иза свега стоји сам Симон.

Сцена почиње заседањем сената, где Симон, мудрим саветима, покушава да успостави трајни мир међу супротстављеним партијама. Неочекивано, са трга се зачују крици гомиле која – испровоцирана покушајем Амелијине отмице, и у лажном уверењу да ју је организовао дужд – тражи Симонову смрт. У салу уводе Габриела и патера Андреа. Габриеле не пориче да је убио човека по имену Лоренцино, да би спасао Амелију. Додаје како му је познато да иза читавог догађаја стоји један утицајни господин. Тај „утицајни господин“ је управо Паоло Албијани. Паоло схвата да се над његовом главом згушњавају облаци. Он покушава да уткне, али му – по наређењу дужда – стража преграђује пут. Габриеле, у убеђењу да је кривац за отмицу Симон, баца се на њега с ножем. Пут му препречи Амелија. Не називајући никог поименце, она јасно ставља до знања да је организатор њене отмице Паоло. Следи величанствени секстет са хором, у коме сваки лик изражава своја размишљања и осећања. На крају секстета Симон се обраћа Паолу. Он зна да је Паоло организатор отмице, и поручује му: „У твојим су рукама част и правосуђе овог града, иди и изврши свој дуг. Осуди преступника. Нека се на њега, као бич, обруше речи 'Буди проклет'!“ Паоло, у ужасу, мора да осуди самог себе – „Sia maledetto!“ Ове речи прихвата читаво сала.

Пауза

ДРУГИ ЧИН

Паоло се куне да ће се осветити дужду, и припрема му пехар с отровом. Наређује да му се доведу двоје утамничених – Габриеле и Фијеско. Прво покушава да убеди Фијеска да отрује дужда на спавању. Али стари аристократа и овога пута одбија да убије Симона. Тада Паоло на исти чин наговара Габриела. Говори му да је Амелија постала Симонова љубавница, због чега мора да га убије. Оставши сам, Габриеле даје одушка свом негодовању, а потом – у необично лепој арији – моли небо да му врати Амелијину љубав.

Улази Амелија. У прелепом дуету моли Габриела да поштује и дужда, и њену невину љубав према њему. Појава Симона прекида њихов разговор. Габриеле се сакрива у суседној просторији. У дуету који ће уследити Симон сазнаје да је Амелијин изабраник управо његов непријатељ, Габриеле. Веома узбуђен, обећава Амелији да ће му опростити, уколико се овај покаје.

Растрзан и уморан, Симон седа за сто и испије пехар с отровом који је ту оставио Паоло. Обузима га сан. Тада истрчава Габриеле, с намером да га убије. У томе га поново спречава Амелија. Она му открива да је Симон њезин отац, и саопштава му његову великодушну одлуку да му опрости. Бунтовници опседају дворац. Симон се буди и предлаже Габриелу да се придружи побуњеницима. Габриеле узвикује да се никада више неће борити против дужда, и они се – раме уз раме – супротстављају разјареној гомили.

ТРЕЋИ ЧИН

Дужд и млади Габриеле успевају да однесу победу над патрицијском партијом гуелфа. Паоло, издајник Симона, доведен је у војводски дворцац и осуђен на смрт вешањем. Пре него што га одведу на погубљење, он открива Фијеску да је отровао дужда и потом, да би свој крај учинио додатно тужним, слуша певање свадбеног хора са венчања Амелије и Габриела. Доводе већ умирућег Симона, чији долазак најављују фанфаре. Двојица старих непријатеља – Фијеско и Симон – остају сами. И кад Фијеско сазна да је Амелија давно изгубљена кћи његове кћери Марије, они једно другом падају у загрљај.

У салу улазе тек венчани Амелија и Габриеле. Тек сада она сазнаје да је Фијеско, њен дугогодишњи старатељ и заштитник, заправо њен деда. У том тренутку сви примећују да Симона напушта снага. Он, пре него што ће испустити душу, успева да за свог наследника, новог дужда Ђенове, именује Габриела Адорна.

*Хенри Сајмон
Превод: Б. Јајић*

Опера *Симон Боканеџа* на сцени Српског народног позоришта

Премијера 20. јуна 1967.

Диригент: Младен Јагушт (7), Имре Топлак (2), редитељ Младен Јагушт, сценограф Стеван Максимовић, костимограф Божана Јовановић, хорове увежбао Еуген Гвоздановић; лица: Димитри Мариновски (*Симон Боканеџа*), Ирена Давосир Матановић (4), Матија Скендеровић (3), Олга Бручи (2) (*Марија Боканеџа – Амелија Грималди*), Рудолф Немет (5), Светозар Дракулић (4) (*Јакоџо Фијеско*), Владан Цвејић (*Габријел Агарно*), Душан Балтић (*Паоло Албијани*), Мирко Хаднађев (3), Рудолф Немет (4), Светозар Дракулић (2) (*Пјешро*), Фрања Кнебл (*Каџеџан Сиџраме*).

У две сезоне представа је одиграна девет пута, пред 3574 гледаоца.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ

Позоришни трг 1, 21000 Нови Сад
Телефон: 021/6621 411 (центра)

За издавача / АЛЕКСАНДАР МИЛОСАВЉЕВИЋ, управник

Директор Опере / АЛЕКСАНДАР КОЈИЋ
Директор Технике / РАДОСЛАВ БУКУМИРОВИЋ
Уредник / ДУШАНКА РАДМАНОВИЋ
Илустрације / скице сценографије и костима
Обликовање / РАДУЛЕ БОШКОВИЋ
Технички уредник / НОРБЕРТ БАРЦАЛ
Компјутерски слог / ЉИЉАНА БИЛБИЈА и НАДА РАДОВИЋ

Штампарија БУДУЋНОСТ, Нови Сад
Тираж 1000

153. сезона 2013/2014.

www.snp.org.rs

